

מוסד הרצל לחקר הציונות:

הפעולות בעזה מזכירות תקופת הפידאיון שהביאה למבצע סיני

מתחבטים ההיסטוריונים, אנשי צבא ומזרחנים בשאלת נחיצות או נמנעות הפעולה והשלכותיה. ד"ר אייל כפפה (מוסד הרצל) שחקר את המסמכים האמריקאיים בנושא זה מצא בהם עדויות סותרות: מצד אחד עדות להנחה שהפעולה תרמה רבות למפנה במזרח התיכון, להתקרבות מצרים לברית המועצות ולתוקפנותה כלפי ישראל, ועדות אחרת הקדימה את המפנה ותלתה אותו בעסק הביש שהתרחש ביולי 1954.

החוקר מוטי גולני (מוסד הרצל) טען שמדיניות משה שרת של שמירה על סטאטוס קוו של הסכמי שביתת הנשק, נדחתה במהלך 1955 מפני אקטיביזם בטחוני, הרוגל במלחמה יזומה, כאמצעי, תפיסה שפותחה בצבא ככר קודם לכן, ע"י הרמטכ"ל משה דיין.

דיין הצליח להשפיע על דוד בן גוריון לאמצה לאחר שובו של האחרון כי-1955 לממשלה כשר בטחון ואחר כך כראש ממשלה. גישה זו שהתחזקה בממשלה, בצד גורמים נוספים, פנימיים, אזוריים וכינלאומיים, הביאה למלחמת סיני.

מואת יופף מיכלסקי, סופר יזברי מזרחנים ובהם פרופ' שמעון שמיר, שגריר ישראל במצרים, רואים בפעולות עזה ראשיתה של תקופת הפידאיון, שהובילה לעסקת הנשק הצ'כית-מצרית ולמבצע סיני. זאת בשל הפעלת אסטרטגיה של הסלמת מלחמת הגבולות הזעירה בתוך כוונה להגיע למלחמה, אסטרטגיה שבין מחולליה היה רמטכ"ל אותם הימים, משה דיין. נושאים אלה עלו לדין ביום עיון שנערך ע"י מוסד הרצל לחקר הציונות באוניברסיטת חיפה. ראש המוסד, פרופ' יואב גלבר, קרא למדענים לנצל את עובדת פתיחת הארכיונים בחו"ל ובארץ.

אל"מ בני מיכלסון, ראש מחלקת ההסטוריה בצה"ל, תיאר את הרקע המידי להתרחשות: בעקבות פעילות מודיעינית של חולית מסתננים מרצועת עזה באזור ראשון לציון בפברואר 1955 והרג אורח ישראלי, פשטו צנחנים, תחת פיקודו של אריאל שרון, על מחנה צבא בעזה, הרגו 36 איש ופצעו 15.

לצנחנים היו 8 הרוגים ו-13 פצועים. מספר הנפגעים הגדול גרם לתהודה גדולה. מאז

8.3.90